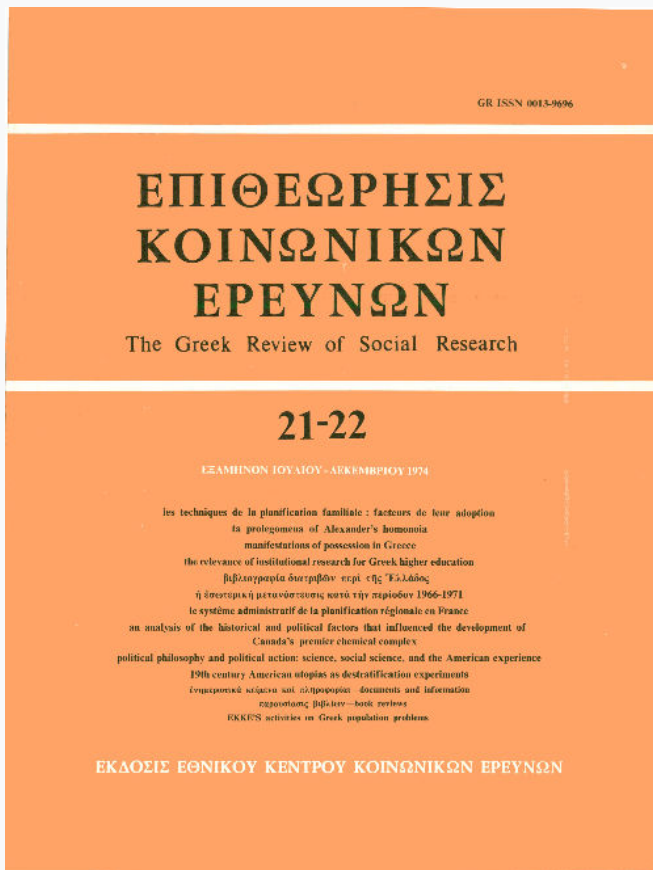

The Greek Review of Social Research

Vol 21 (1974)

21-22

Russel Bernard, Ανθρωπολογικά θέματα μετάφρασις υπό Άννης Μ. Στογιάννου

Γρηγόριος Γκιζέλης

doi: [10.12681/grsr.237](https://doi.org/10.12681/grsr.237)

Copyright © 1974, Γρηγόριος Γκιζέλης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Γκιζέλης Γ. (1974). Russel Bernard, Ανθρωπολογικά θέματα μετάφρασις υπό Άννης Μ. Στογιάννου. *The Greek Review of Social Research*, 21, 297. <https://doi.org/10.12681/grsr.237>

«προϋπήρχαν του ναζισμού» και ως εκ τούτου «δεν ήταν σφωβιστικά», θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο ρατσισμός και ο σφωβισμός, χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ναζισμού, δεν είναι χιτλερική ανακάλυψη. Ίδιαίτερα στην περίπτωση της Τουρκίας αυτό πολύ καλά το γνωρίζουν κυρίως οι 'Αρμένιοι. Γι' αυτό θά μου επιτρέψει ο κ. Κιτσικίς να παρατηρήσω ότι ο «Παντουρκισμός», όπως εξ' άλλου και κάθε «Παν-δόγμα», είναι αναγκαστικά, μαζί με όλα τα άλλα, και ρατσιστικός και άπροκάλυπτα επεκτατικός. Γιατί άραγε η τουρκική περίπτωση να αποτελούσε εξαίρεση; 'Επί πλέον οι φιλοгерμανικές τάσεις της τουρκικής διπλωματίας και ο θαυμασμός των Τούρκων για τα γερμανικά πρότυπα οργανώσεως δεν εκδηλώνονται με την εμφάνιση του ναζισμού. Οι Τούρκοι υπήρξαν σύμμαχοι των Γερμανών στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και η έναρξη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου βρήκε γερμανικές στρατιωτικές αποστολές στην Τουρκία και τουρκικά στρατιωτικά κλιμάκια στη Γερμανία, που έρχζόνταν με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και την οργάνωση του τουρκικού στρατού.

δ) 'Όσον αφορά την αξιολόγηση του έργου του Tekin Alp, όπως όρισε δεν συμφωνώ με τον κ. Κιτσικί. 'Αν υπάρχουν αντιρρήσεις για την περικλιτή από το κείμενο του Alp, τόν όποιον ο κ. Κιτσικίς θεωρεί όργανο της δικτικής προπαγάνδας και επομένως προκατειλημμένο έναντι των Τούρκων, ά παρακαλέσω τόν κ. συνάδελφο να καταφύγη σε άλλη πηγή, τουρκική αυτή τη φορά, στον καθηγητή της πολιτικής επιστήμης Kemal Karpat (Turkey's politics), ο όποιος άσφαλός δεν μπορεί να κατηγορηθή για «άντιτουρκισμό».

Τέλος, θά ήθελα να προσθέσω ότι τό θέμα του τουρκικού εθνικισμού, επειδή άπτεται άμεσα ζωτικών προβλημάτων του έλληνικού έθνους, είναι ένα θέμα που παρουσιάζει σοβαρές άσκολίες στον κάθε έρευνητή που θά θελήσει να τό αναλύσει άντικειμενικά. 'Η ύπερβολική μίσος έννοια όπως τό ύπερβολικό δίκομο εύκολα καταλήγουν σε ύποκειμενικές άξιολογήσεις και εσφαλμένα συμπεράσματα. Παραδέχομαι ότι ή ήγεςία και τόν δύο χωρών δεν μόρσε τε στο παρελθόν να δημιοурνηση τό κατάλληλο κλίμα συνεργασίας για την έπιλυση κατά τρόπο ειρηνικό τόν τώσων προβλημάτων που άπασχόλησαν τις δύο χώρες. 'Η έλληνική ήγεςία φέρει φυσικά ένα μεγάλο μέρος της εύθύνης. Δέν είμαι όμως έτοιμος να συμφωνήσω με όποιονδήποτε ίσχυρισθή ότι ή τουρκική κυβέρνηση δέν έχρησιμοποίησε τόν τουρκικό εθνικισμό, της μορφής που γνωρίζουμε στο άρθρο μας, άντιπροσωπευτικό ή όχι, για να παίζει τό διπλωματικό της παιχνίδι στις άσκολες συζιές τό πολεμικό και άργότερα στο θέμα τόν Στενών και της Κύπρου. Σε περίοδοι κρίσεως είναι αυτό το είδος ο εθνικισμός,

έξτρεμιστικός, ρατσιστικός, έπεκτατικός, που χρησιμοποιείται από τις κυβερνήσεις για την εκπλήρωση τών σκοπών τους. Αυτό βέβαια δέν είναι πάντα εύκολο, όπως απέδειξε ή πρόσφατη έλληνική περίπτωση. Στην περίπτωση πάντως της Τουρκίας, ή πολιτική ήγεςία της χώρας αυτής, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, φαίνεται να χρησιμοποιή τό σύμβολα και τις ιδέες του τουρκικού εθνικισμού με έξαιρετική μαεστρία, προς έφεδος φυσικά του τουρκικού έθνους.

ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΤΕΡΛΕΗΣ, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Russel Bernard, *'Ανθρωπολογικά Θέματα, μετάφραση υπό 'Ανης Μ. Στογιάνου, 'Αθήνα: 'Εκδόσεις Α. Καραβία, 1971, σ. 68.*

Τό μικρόν αυτό βιβλίον περιλαμβάνει μίαν σειράν διαλέξεων άι όποιαι έδόθησαν υπό τόν συγγραφέα, καθηγητή της 'Ανθρωπολογίας, εις τούς φοιτητάς τών Πανεπιστημίων 'Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών.

'Η σύνθεσις του άκροατήριου, άποτελουμένη εκ σπουδαστών της Βιολογίας κυρίως, έπηρέασε προφανώς τό περιεχόμενον τών διαλέξεων, άι όποιαι άποτελούν εισαγωγή εις την φυσικήν ίδίαν ανθρωπολογίαν.

Τό βιβλίον άποτελείται εκ τεσσάρων κεφαλαίων. Εις τό πρώτον κεφάλαιον «Εισαγωγή εις την 'Ανθρωπολογίαν», ο συγγραφέας περιγράφει τά όρια της κοινωνικής ή πολιτιστικής ανθρωπολογίας, της άρχαιολογίας, της γλωσσολογίας και της φυσικής ανθρωπολογίας, τών τεσσάρων δηλαδή κλάδων της Γενικής 'Ανθρωπολογίας, ή όποια έχει ως βασικόν άντικείμενον μελέτης την «κουλτούραν» ενός λαού.

Εις τό έπόμενον κεφάλαιον (2. Θέσις του 'Ανθρώπου εις την Τάξιν τών Πρωτευόντων, 3. Παλαιοντολογικά Δεδομένα της 'Εξέλιξεως του 'Ανθρώπου, 4. Περι 'Ανθρωπίνων Φυλών) ο συγγραφέας εισάγει τόν αναγνώστην εις βασικά θέματα της φυσικής ανθρωπολογίας, εκθέτων συγχρόνως μεθοδικώς την στροφήν του ενδιαφέροντος τών ανθρωπολόγων από την βιολογικήν εξέτασιν του ανθρώπου εις τό προϊόν «του διαλόγου μιάς ανθρωπίνης κοινωνίας και του περιβάλλοντός της», δηλαδή της «κουλτούραν».

Λόγω της έμφάσεως ή όποια δίδεται εις την φυσικήν ανθρωπολογίαν, κλάδον άπασχόησε γνωστόν εις τό έλληνικόν κοινόν, τούτο έστέρηθη της ευκαιρίας μιάς βαθύτερας γνωριμίας της κοινωνικής ή πολιτιστικής ανθρωπολογίας,

δηλαδή μιάς επιστήμης πολύ γνωστής εις τόν ευρωπαϊκόν και άμερικανικόν χόρον, άγνώστου όμως εις την 'Ελλάδα. 'Η πολιτισμική ανθρωπολογία έχει άκαδημαϊκήν ζωήν ενός αιώνος περίπου. Προφανώς εκ παραδρομής τοποθετείται, εις τό βιβλίον, ή γένεσις της εις τά μέσα του είκοστού αιώνου (σ. 19).

'Η ανθρωπολογία είναι ή κατ' έξοχήν επιστήμη ή όποια έπιχειρεί να έπιλύση τάς άσκολίας της έννοιολογικής μεταφοράς ένδος όρου από μίαν γλώσσαν εις την άλλην. 'Η μεταφράστρια άντιμετώπισε τό πρόβλημα αυτό με σχετική έπιτυχίαν. Προβλήματα όπωσδήποτε έδημιούργησεν ή άπόδοσις του όρου culture διά της λέξεως «κουλτούρα». 'Η λέξις culture έχει διά τούς ανθρωπολόγους σημασίαν διάφορον εκείνης ή όποια έγινε άποδεκτή υπό τών κοινωνιολόγων-όπαδόν της θεωρίας της μαζικής κοινωνίας. Εις την 'Ελλάδα, ή άπόδοσις του όρου culture διά της λέξεως κουλτούρα άπηχεί κοινωνιολογικάς και ανθρωπιστικάς έννοιάς. 'Η χρησιμοποίησις όμως της ίδιας λέξεως διά την άπόδοσιν και της ανθρωπολογικής έννοιάς της culture είναι δυνατόν να προκαλέση προβλήματα κατανοήσεως. Τό γεγονός ότι ή λέξις «κουλτούρα» είναι άκατάλληλος διά την άπόδοσιν του όρου culture φαίνεται και εκ τού ότου ή μεταφράστρια αναγκάζεται να άποφύγη τό έπίθετον cultural διά της λέξεως «πολιτιστικός», δημιουργούσα ούτω σύγχυσιν εις τόν μη ειδικόν αναγνώστην, ο όποιος άδυνατεί να κατανοήση ότι ή λέξις «πολιτιστική» χρησιμοποιείται ως έπίθετον τό ύποστατικόν «κουλτούρα».

'Εδδ πρέπει να σημειωθή ότι ούτε τό έπίθετον «πολιτιστική», ως προδιοριστικόν της ανθρωπολογίας, άποδίδει όρθως την έννοιαν cultural, δεδομένου ότι έχει έντονον έννοιολογικήν άπόχρωσιν όηλοτικήν της ικανότητος προς τί, ή όποια έλλείπει από τόν άγγλικόν όρον.

'Εν πίσση περίπτωσηί εις ής άνω έπιμελημένη έκδοσις άποτελεί σπουδαίον βοήθημα όχι μόνον διά τόν 'Ελληνα φοιτητήν της Βιολογίας αλλά και διά τόν αναγνώστην με γενικά ανθρωπολογικά ενδιαφέροντα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΖΕΛΗΣ, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Grossin William, *'Η έργασία και ο χρόνος* ('Ερρίκος, Διδάρεια, Ρυθμός). Παρίσι, έκδ. «'Ανθρωπος», 1969.

'Ο W. Grossin, Καθηγητής της Κοινωνιολογίας εις τό Πανεπιστήμιον του Nancy της Γαλλίας, άσχολείται με θέματα άφορρόντα εις την έργασίαν και την